

Národní technické muzeum
Archiv pro dějiny techniky a průmyslu

Ing. Josef Jareš (8. 8. 1861 – 21. 3. 1947)
(1842-1947)

INVENTÁŘ

NAD č. 603
evidenční pomůcka č.

Romana Kmochová
Praha 2008

Obsah:

I. Původce fondu

Ing. Josef Jareš (8. 8. 1861 – 21. 3. 1947), živnostenský inspektor, po roce 1918 sekční šéf na Ministerstvu sociální péče, spoluzakladatel Technického musea, Spolku pro bytovou reformu a akciové společnosti Logie, továrny na učební pomůcky.

Ing. Josef Jareš se narodil dne 8. srpna 1861 v rolnické rodině v obci Skály u Protivína v jižních Čechách. Po úspěšném složení maturitní zkoušky na Vyšší reálné škole v Písku v roce 1880 odjel do Vídně, kde se zapsal na Vysokou školu technickou, obor chemicko-technologický.

Během vídeňských studií si vydělával na živobytí poskytováním kondicí. Jako učitel působil např. v rodině vyššího úředníka řeckého vyslanectví jménem Skaramanga či v rodině velkostatkáře Fritsche, který ho po absolutoriu na vídeňské universitě v roce 1885 seznámil se svým přítelem velkostatkářem Halbmayerem, jenž v této době financoval vynález nové výbušniny patentované pruskému hejtmanu dělostřelectva Hellhoffovi pod názvem „Sicherheitssprengstoff Helhoffit“¹.

Josef Jareš, který se stal od počátku roku 1886 zaměstnancem velkostatkáře Fritsche, měl díky svým znalostem nabytým na vídeňské universitě pomoci především s praktickým využitím výše zmíněného patentu. Brzy se však ukázalo, že velkostatkáři Fritschovi chybí nejen finance, ale i obchodní rozhled a potřebné kontakty s důlním průmyslem, a proto ještě téhož roku větší část odpovědnosti (i finanční) za praktické využití Hellhoffova patentu převzala firma Wohanka a spol., která do svých služeb přijala i Josefa Jareše. Pracovní poměr mezi zmiňovanou firmou a Josefem Jarešem však netrval příliš dlouho. Byl rozvázán již v roce 1888, a to i přesto, že pokusy uskutečněné ve stříbrných dolech v Bánské Štiavnici, Příbrami či ve Freibergu v Sasku dopadly příznivě a i ministerstvo vnitra po jistých průtazích nakonec vydalo povolení k výrobě, dopravě, uskladnění a používání této nové výbušniny. Za hlavní důvod ukončení spolupráce považoval Josef Jareš aktivity Maxe Jeschka, ředitele vídeňské filiálky firmy Wohanka a spol., který si s vidinou velkého zisku nechal pod jménem svým a jménem Josefa Jareše, avšak bez jeho vědomí, v březnu roku 1887 patentovat plastickou formu této výbušniny².

Josef Jareš, který se mezitím oženil s Jaroslavou Vašíčkovou (1863-1934), dcerou cejchovního mistra z Českých Budějovic, a očekával narození svého prvního potomka, se okamžitě začal poohlížet po novém zaměstnání. To se mu nakonec podařilo získat díky Ing. Andersovi z Plzně, který ho pověřil vylepšením vlastností trhacího prachu Haloxylin³ a zároveň ho požádal,

¹ Helhoffit je třaskavina získaná smíšením dinitrobenzolu s kyselinou dusičnou. Na jejím základě byly zkoušeny i duté třaskavé střely sestavené tak, že obě zmíněné tekutiny byly uvnitř umístěny takovým způsobem, aby se při výstřelu rozbily nárazem o sobe a obě se smíchaly. *Ottův slovník naučný*, 11. díl, Praha 1897, s. 55.

² Srov. paměti Josefa Jareše nazvané *Moje vzpomínky*, *inv. č.* Patent D. R. P. 44 041 byl přihlášen 29. března 1887. Více viz Richard ESCALES: *Nitrosprengstoffe*, 2003, s. 232-233.

³ Haloxylin je třaskavina, kterou si nechali v roce 1865 patentovat Wilhelm a Ernst Fehleisenovi. Skládá se z dřevěného uhlí, ledku a žluté krevní soli. Exploduje se značnou silou a při výbuchu zrní jako střelný prach. *Masarykův slovník naučný*, III. díl, Praha 1927, s. 46. *Ottův slovník naučný*, 10. díl, Praha 1896, s. 808. Zmíněný patent je uložen ve

aby mu pomohl rozjet výrobu této třaskaviny v továrně v Chrástu nedaleko Plzně⁴. Pro neshody s německým mistrem však dal Josef Jareš již na jaře roku 1889 výpověď, tedy ještě předtím než byla továrna uvedena do provozu.

O práci však nouzi neměl. Ještě téhož roku měl možnost plně uplatnit své zkušenosti s tehdy nově zaváděným bezdýmným střelným prachem během pokusů s tzv. Mannlicherovou puškou⁵, které prováděl za finanční podpory již zmiňovaného velkostatkáře Halbmayera pro vojenskou správu v bývalé železárně a válcovně plechů v Josefhütte⁶ nedaleko Stříbra. Během jednoho z těchto pokusů však byl vážně zraněn, když se v důsledku exploze roztrhla hlaveň pušky, kterou držel v ruce. Po této příhodě zanechal na žádost své rodiny experimentování s výbušninami a na podzim roku 1889 vstoupil jako asistent živnostenského inspektora na Živnostenském inspektorátu v Plzni do státní služby.

Vzhledem ke své svědomité práci a úspěšně prováděné činnosti na poli živnostenské inspekce byl již o čtyři roky později (1893) přeložen do Olomouce, kde se měl jako předseda tamního živnostenského inspektorátu postarat o zavedení pořádku po odvolaném inspektoru Josefu Málkovi. Následovalo tedy stěhování celé rodiny⁷ do Olomouce, které se neobešlo bez komplikací. Problémy nastaly především se sháněním vhodného bytu, a proto odjel Josef Jareš do Olomouce sám a manželka s dětmi ho následovala až o několik měsíců později⁸. O počátcích jeho působení v Olomouci víme jen tolik, že se mu s pomocí ing. F. Kleina brzy podařilo překonat „v mnoha směrech neobyčejně svízelné podmínky.“⁹

V roce 1896 se rodina mladého inspektora opět stěhovala, tentokrát do Děčína, kde měl Josef Jareš pomoci vybudovat nový dozorčí okres živnostenské inspekce, který vznikl rozdělením pražského a libereckého obvodu. Vzhledem k nesnázím, jak služebního, tak osobního rázu, žádal

Staatsarchiv Ludwigsburg pod sig. E 170 a Bü 647, podsignatura 1865 E-J 3.

⁴ Od r. 2006 je Chrást součástí okresu Plzeň – město.

⁵ V rakousko-uherské armádě byla Mannlicherova puška ráže 11 mm zaváděna postupně v letech 1885 - 1886 a od roku 1888 byla užívána Mannlicherova puška ráže 8 mm. Později, v letech 1890 a 1895, se objevily ještě dvě zdokonalené verze této pušky, které již byly uzpůsobeny užití bezdýmného střelného prachu. Více viz např. ŽUK, A. B.: *Pušky a samopaly*, Naše vojsko 1992, s. 47-49.

⁶ Josefhütte čili Josefovahut' je dnes spolu s osadou Černý mlýn součástí obce Pavlovice, která představuje jednu z městských částí města Planá ležícího cca v polovině trasy mezi Mariánskými Lázněmi a městem Stříbro.

⁷ K tehdy již téměř pětiletému Vojtěchovi přibyli ještě Eliška (*14. 3. 1890) a Josef (*5. 1. 1892). Poslední dítě Josefa Jareše a jeho manželky Jaroslavy, dcera Růženka, přišlo na svět až v Olomouci (*5. 10. 1894). Nejstarší syn Vojtěch se v roce 1921 stal profesorem na České vysoké škole technické v Praze v oboru metalografie. Dcera Eliška působila jako učitelka na obecné škole na Žižkově a v roce 1915 se provdala za Ladislava Riegra (1890-1958), vnuka Františka Ladislava Riegra (1818-1903), s nímž měla dvě děti, syna Svanteho a dceru Věrku. Po rozvodu s Ladislavem Riegreem se Eliška podruhé vdala a to za vládního radu Ing. Františka Chvojku. Syn Josef (1892-1910) po úspěšném absolvování obchodní akademie nastoupil jako administrativní pracovník u firmy Waldes a spol. v Praze – Vršovicích, avšak zemřel již na podzim roku 1910, když nešťastnou náhodou spadl pod tramvaj. Dcera Růženka (1894-1938) vystudovala dekorativní obor na umělecko-průmyslové škole. Později se provdala za Dr. Ing. Jelenu. Přispívala do řady módních časopisů, podílela se na přednáškách o módě vysílaných v rozhlasu a také mj. redigovala a později i vedla časopis *Módní revue*. Základní informace k rodině Josefa Jareše viz původcova autobiografie „Moje vzpomínky“, *inv. č.*

⁸ Srov. Moje vzpomínky, *inv. č.*

⁹ URBAN, Otto: *Zprávy živnostenských inspektorů jako pramen hospodářských a sociálních dějin*, AUC, Phil. et His. 3, Studia historica 19, 1979, s. 88.

Josef Jareš opakovaně o přeložení na jiné místo. Vyhověno mu však bylo až po pěti letech, tedy v roce 1901, kdy byl přeložen do Prahy. Zde se měl podobně jako předtím v Děčíně podílet na vybudování nového úřadu živnostenské inspekce, tentokrát pro pražský policejní obvod.

V Praze, kde dostal poprvé možnost plně uplatnit své schopnosti a zužitkovat rozsáhlé znalosti a zkušenosti nabyté v předchozích letech, Josef Jareš již zůstal. Vedle řady pracovních úspěchů¹⁰ bylo hlavní město českého království také svědkem řady jeho zdařilých pokusů uplatnit se i mimo rámec úřadu živnostenské inspekce¹¹. Na tomto místě je třeba zmínit především jeho nezanedbatelný podíl při pořádání každoročních hospodářských výstav, plodnou činnost v rámci *Spolku architektů a inženýrů v Čechách*¹², kde byl po řadu let místopředsedou¹³, dále ve *Spolku pro bytovou reformu*, jehož byl spoluzakladatelem a dlouholetým předsedou, či ve *Spolku pro podporu nemocných plicními chorobami* a řadě jiných korporací. Velmi významná byla také jeho iniciativní spolupráce na přípravě jubilejní výstavy Obchodní a živnostenské komory v Praze v roce 1908, za kterou se mu dostalo uznání v podobě řádu železné koruny III. třídy¹⁴. Po této výstavě se Josef Jareš spolu se svými dvěma přáteli Dr. Ing. Hanušem Karlíkem (1850-1927) a Ing. Josefem Janátkou podílel coby člen přípravného výboru na založení *Technického musea*, základ jehož sbírek tvořily objekty získané na této výstavě.

Svůj široký hospodářský a technický rozhled a dlouholeté zkušenosti živnostenského inspektora zužitkoval Josef Jareš také v řadě přednášek pronesených na půdě nejrůznějších institucí. Např. v roce 1901 v rámci *Technologického průmyslového musea obchodní a živnostenské komory v Praze* referoval o zařízení dílen po stránce stavební, hygienické a bezpečnostní¹⁵ a o pět let později zaujal přednáškou na téma „Pracovní hnutí posledních let a prostředky k odstranění

¹⁰ V roce 1904 byl Josef Jareš povýšen na vrchního živnostenského inspektora a v roce 1916 získal titul dvorního rady. V roce 1904 také dostal nabídku stát se zástupcem vrchního živnostenského inspektora (Stellvertreter des Zentral Gewerbe-Inspektors) ve Vídni, což však s díky odmítl. Bližší důvody odmítnutí tohoto postu uvedl Josef Jareš v dopise z 15. 6. 1904. Viz *inv. č.*

¹¹ Základní informace k působení Josefa Jareše v úřadu živnostenského inspektora viz URBAN, Otto: *Zprávy živnostenských inspektorů jako pramen hospodářských a sociálních dějin*, AUC, Phil. et His. 3, Studia historica 19, 1979, s. 63-128 a *Bericht der k. k. Gewerbe-Inspektoren über ihre Amtstätigkeit im Jahre 1884....*, souvislá řada vydávaná v letech 1885-1917 ve Vídni.

¹² Spolek architektů a inženýrů v Čechách byl založen dne 15. března 1865 na popud Josefa Turby, který se stal také jeho prvním předsedou (1865-1867). Oficiální povolení od úřadů získal tento spolek, který až do 12. září 1871 užíval názvu *Spolek architektů a inženýrů v Království českém*, až 26. října 1865. Srov. *Pamětní spis o čtyřicetiletém trvání Spolku architektů a inženýrů v království českém 1865-1905*, Praha 1905; STOCKÝ, Josef: *Jubilejní památník Spolku architektů a inženýrů v Čechách 1865-1925*, Praha 1925.

¹³ Josef Jareš se členem Spolku stal v roce 1905. V letech 1905-1907 byl členem představenstva, v letech 1908-1919 místopředsedou a minimálně v letech 1922-1924 redaktorem „Zpráv Spolku architektů a inženýrů v království českém“. ŽENATÝ, Emil: *Šedesát let činnosti Spolku československých inženýrů 1865-1925*, Praha 1925, zejména s. 187-203.

¹⁴ Potvrzení o udělení rakouského císařského Řádu železné koruny III. třídy (österr. kais. Orden der eisernen Krone III. Klasse). *Inv. č.*

¹⁵ Viz Dopis z 1. 2. 1902, v němž představitelé *Technologického průmyslového musea obchodní a živnostenské komory v Praze* děkují Josefu Jarešovi za pronesenou přednášku. *Inv. č.*

rušivých protikladů mezi zaměstnavateli a zaměstnanci“ pronesenou na půdě *Spolku pro povznesení průmyslu v Čechách* (Vereine zur Aufmunterung des Gewerbefleißes in Böhmen)¹⁶.

Po vzniku Československé republiky byl Josef Jareš již na konci listopadu roku 1918 (30. 11. 1918) jmenován sekčním šéfem na Ministerstvu sociální péče. Plynule také navázal na svou předchozí veřejnou osvětovou činnost. Své aktivity výrazně neomezil ani poté, co byl dekretem prezidenta republiky ze 24. ledna 1920 pensionován. Nadále byl činný např. ve *Spolku architektů a inženýrů v Čechách* a to jako redaktor *Zpráv* tohoto spolku¹⁷, dále v *Národohospodářském ústavu při ČAVU*¹⁸, *Technickém museu*, především jako jeho místopředseda a zároveň předseda jeho stavební sekce, v rámci které se spolu s dalšími zasazoval o výstavbu nové budovy na Letné¹⁹ či v *Jedličkově ústavu pro zmrzačelé*, jehož byl dlouholetým místopředsedou²⁰.

V průběhu třicátých let Josef Jareš vzhledem ke svému zhoršujícímu se zdravotnímu stavu postupně omezoval své veřejné aktivity. Na přání svých přátel však nadále působil např. v *Národohospodářském spolku* či *Technickém museu*.

Josef Jareš zemřel v Praze dne 21. března 1947 ve věku nedožitých 86 let.

II. Vývoj a dějiny fond

Fond č. 603 byl předán do Archivu Národního technického musea jako dar Ing. Vojtěchem Jarešem (1888-1965)²¹, synem původcem fondu, v březnu roku 1964. V rámci pozůstalosti byla získána i busta Josefa Jareše od L. Wiesnerové²².

16 Viz dopis českého místopředsedství z 21. 1. 1907, v němž český místopředseda Karel hrabě Coudenhove (1855-1913, místopředseda 1896-1911) děkuje za pronesenou přednášku. Viz *inv. č.* Ve stejném roce byly mj. vydány *Ochranné předpisy pro závody živnostenské upravené podle autentických znění úředních nařízení c. k. vrchním inspektorem Ing. Josefem Jarešem*.

¹⁷ Srov. pozn. č. 13.

¹⁸ V letech 1920-1946 byl Josef Jareš generálním tajemníkem *Národohospodářského ústavu při ČAVU*. Srov. např. MANDLEROVÁ, Jana: *K otázce finančních zdrojů zakládajících činnost a existenci Národohospodářského ústavu při ČAVU*, in: *Studie a články k dějinám vědy a vědeckých institucí, Práce z Archivu akademie věd, řada A, svazek 7*, Praha 2002, s. 237-269; TÁŽ: *Národohospodářský ústav při České akademii věd a umění po druhé světové válce do roku 1954*, in: *Věda v Československu 1945-1953. Sborník z konference 18. – 19. 11. 1998, 1999*, s. 149-165. Více k činnosti Josefa Jareše v rámci Národohospodářského ústavu viz fond č. 20, Národohospodářský ústav při ČAVU (1905-1954) uložený v Masarykově ústavu a Archivu Akademie věd ČR.

¹⁹ Z pozice místopředsedy *Technického musea* a předsedy stavební sekce této instituce promluvil Josef Jareš také dne 13. ledna 1927 na pohřbu Dr. Ing. Hanuše Karlíka (1850-1927). Ve svém projevu mj. vyzdvihl zásluhy zesnulého, který byl v posledních letech předsedou *Technického musea*, o koupi pozemku na Letné určeného pro novou budovu této instituce. Srov. např. *Rozloučení Prahy s dr. H. Karlíkem*, *Národní listy* ze 14. 1. 1927, s. 1-2.

²⁰ Poprvé figuruje Jarešovo jméno mezi členy Zemského spolku pro léčbu a výchovu mrzáků v Čechách v roce 1915. Téhož roku se také stává Jareš členem sedmičlenného kuratoria, které mělo umožnit pružnější rozhodování Spolku. Členem spolku byl až do své smrti v roce 1947. Srov. jednotlivé výroční *Zprávy o činnosti Jedličkova ústavu pro zmrzačelé* vydávané *Zemským spolkem pro léčbu a výchovu mrzáků v Praze*.

²¹ Vojtěch Jareš byl významným technikem, metalografem a vysokoškolským pedagogem. Položil mj. základy nauky o kovových materiálech. V roce 1921 se stal nejmladším řádným profesorem na strojní fakultě Českého vysokého učení technického v Praze, kde byl pověřen vybudováním Ústavu nauky o materiálu. Více viz HUČKA, Jan: *Prof. Dr. Ing. Vojtěch Jareš. Významná osobnost materiálového inženýrství*. In: *Rozpravy Národního technického musea v Praze* 176, *Z dějin hutnictví* 31, 2002, s. 112-120.

²² Viz Spis o fondu č. 603.

III. Archivní charakteristika fondu

Písemná pozůstalost Josefa Jareše byla uspořádána v souladu s platnou metodikou pro pořádání osobních fondů²³. Archivní materiál je ve velmi dobrém stavu. Písemnosti jsou psány česky a německy. Fond obsahuje osobní doklady původce, dále doklady týkající se jeho hospodářských a majetkových záležitostí a písemnosti nepřímo vypovídající o jeho zdravotním stavu.

Součástí fondu je dále početná korespondence, celkem 71 dopisů a 24 korespondenčních lístků a pohlednic. V souladu s platnou metodikou byla korespondence roztříděna podle odesílatelů, popř. adresátů na korespondenci rodinnou, osobní s jednotlivci a korespondenci institucionální. V inventárním záznamu je vždy uvedeno jméno odesílatele, popř. adresáta, časový rozsah a množství dopisů, které přišly původci fondu, resp. které původce fondu adresoval nějaké osobě či instituci.

Ve fondu se také nachází 20 fotografií, které byly kvůli větší přehlednosti roztříděny do čtyř skupin a to na fotografie vztahující se k *Jedličkovu ústavu pro zmrzačelé, Národohospodářskému ústavu při ČAVU a Technickému museu* a fotografie ostatní, kam byly zařazeny snímky zachycující původce na podzimních honech, při návštěvě lázní Karlovy Vary a s rodinnou v lázních Poděbrady a v Praze.

Písemnosti rodinných příslušníků²⁴, které jsou zastoupeny několika málo jednotlivinami, byly v souladu s platnou metodikou uspořádány analogicky jako písemná pozůstalost Josefa Jareše.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Písemná pozůstalost Josefa Jareše vypovídá především o jeho osobním životě, původu a rodině, rodinných vztazích, majetkových záležitostech a částečně i o jeho zdravotním stavu.

Na základě osobních dokladů (I. a) obsažených v tomto fondu se dovídáme řadu zajímavých podrobností z doby původcových studií na Vyšší reálné škole v Písku a následně na Vysoké škole technické ve Vídni, a to především na základě jednotlivých vysvědčení a výkazu o studiu na vysoké škole. Velmi cenné jsou v tomto směru také původcovy paměti nazvané „Moje vzpomínky“, sepsané v průběhu 40. let 20. století.

O rodinných vztazích, vedle původcovy poslední vůle sepsané na jaře 1945 s dodatky připojenými v únoru 1947, mnohé napoví také rodinná korespondence (II. a), která je zastoupena 50 dopisy adresovanými v naprosté většině Vojtěchu Jarešovi (1888-1965) a jeho rodině (celkem 49 dopisů). Pouze jeden dopis byl určen původcově dceři Elišce Riegrové (1890-?). Všechny výše

²³ Edererová, Radka-Podaný, Václav: *K problematice osobních archivních fondů*, Sborník archivních prací s. 310-350. Zároveň bylo přihlédnuto k Pořádacímu schématu pro pořádání osobních pozůstalostí, který na základě výše zmíněného článku s přihlédnutím k praktickým zkušenostem vytvořili pracovníci A NTM.

²⁴ Ve fondu se nachází písemnosti Josefa Jareše (1834-1914), otce původce fondu, Vojtěcha Jareše (1888-1965), syna původce fondu a Jaroslavy Jarešové, rozené Vašíček (1863-1934), manželky původce fondu.

zmíněné dopisy vznikly v letech 1940-1945, tedy v období druhé světové války, kdy původce fondu pobýval v lázních Poděbrady a jsou tak zároveň zajímavým svědectvím o tom, jak válečnou atmosféru vnímal člověk, který zažil světový konflikt již podruhé ve svém životě. Ze stejné doby pochází také převážná většina pohlednic a korespondenčních lístků adresovaných rovněž Vojtěchu Jarešovi a jeho rodině (II. e).

Korespondence s jednotlivci (II. b) je reprezentována pouze 2 dopisy. O něco bohatší je korespondence institucionální (II. c), která je zastoupena 19 dopisy, jenž původce fondu obdržel převážně během svého působení na jednotlivých živnostenských inspektorátech (Brno, Děčín, Olomouc, Praha).

Písemnosti týkající se hospodářských a majetkových záležitostí původce fondu (I. d) jsou především dokladem původcovy šetrnosti a schopnosti vhodně investovat své peníze, o čemž svědčí také již zmiňovaná původcova poslední vůle, v níž rozdělil značné částky peněz mezi své blízké. Převážná část dokumentů zahrnutých do této skupiny souvisí s cennými papíry deponovanými původcem v Živnostenské bance. Dále je třeba upozornit na Přiznání k dávce z majetku a majetkového přírůstku a k němu se vztahující písemnosti z let 1946 a 1947.

Vědecká a odborná činnost (III.) je zastoupena pouze jedním referátem (III. b) nazvaným „Posmrtná vzpomínka na Dr. Josefa Jana Friče (1861-1945), presidenta Národohospodářského ústavu“, který byl určen pro výroční zprávu Ústavu z roku 1945.

Součástí fondu je také několik fotografií, na nichž je zachycen převážně původce fondu spolu s dalšími osobami. Pozornost si zaslouží především nedatovaná fotografie zachycující představenstvo Jedličkova ústavu v čele s MUDr. Rudolfem Jedličkou (+1926), dále snímek pořízený dne 13. 1. 1927 na pohřbu Dr. Ing. Hanuše Karlíka před chrámem sv. Mikuláše na Malostranském náměstí v Praze a při předávání *Ceny dr. Hanuše Karlíka* Adolfu Prokúpkovi (1868-1934), viceprezidentu Národohospodářského ústavu (1927-1934), v Poděbradech dne 23. 3. 1933, na němž jsou vedle Adolfa Prokúпка zachyceni také členové kuratoria působícího při Národohospodářském ústavu, kteří vybírali laureáty této ceny²⁵. Dokumentárně cenná je také fotografie pořízená při příležitosti slyšení zástupců *Technického musea* u presidenta republiky v záležitosti novostavby *Technického musea* dne 10. 2. 1926, kterého se zúčastnili ing. J. Jareš,

²⁵ *Cena dr. Hanuše Karlíka* byla vyplácena z fondu Dr. Hanuše Karlíka založeného u příležitosti Karlíkových 75. narozenin se základem 1 750 000 Kč, který z něj učinil nejbohatší fond Národohospodářského ústavu. Na zřízení této ceny, která měla být udílěna pravidelně každý druhý rok občanu Československé republiky, jenž se svou vědeckou, badatelskou, prakticko-inženýrskou, podnikatelskou činností nebo činností ve veřejných i soukromých službách zasloužil v oblasti průmyslu, obchodu, zemědělství, hospodářství a sociální politiky o pokrok národního hospodářství, především průmyslu, se mj. podílely *Asekurační spolek průmyslu cukrovarnického*, *Spolek čs. rafinérií cukru*, *Společenstvo čs. cukrovarů* a *Společnost pro pěstování řepného semene*. O Karlíkově ceně a podobě kuratoria, které cenu udělovalo viz např. MANDLEROVÁ, Jana: *K otázce finančních zdrojů zakládajících činnost a existenci Národohospodářského ústavu při ČAVU*, in: Studie a články k dějinám vědy a vědeckých institucí, *Práce z Archivu akademie věd*, řada A, svazek 7, Praha 2002, s. 251-255. Pravidla pro udělení *Ceny* uveřejněna např. v ŠLECHTA, Antonín Petr: *Hanuš Karlík a jeho rod*, Praha 1928, s. 191-193.

dr. H. Karlík, prof. Dr. A. Čenský, ing. A. Člupek a ing. Mölzer. Ve fondu se dále nachází snímek zachycující valnou schůzi *Technického musea* dne 7. 4. 1938. Fotografie byly až na čtyři výjimky všechny popsány, buď původcem fondu či jeho synem Vojtěchem Jarešem, a proto nebyl většinou problém blíže je identifikovat.

Písemnosti týkající se rodinných příslušníků původce (VI.) jsou zastoupeny několika málo jednotlivinami, většinou úmrtním listem, popř. úmrtním oznámením.

V. Záznam o uspořádání fondu

Fond uspořádala a inventář sestavila v rámci odborné praxe Romana Kmochová, posluchačka Katedry pomocných věd historických a archivního studia Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze v prosinci 2007 až únoru 2008. Inventář obsahuje 56 inventárních jednotek uložených v 1 kartonu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Informace o původci fondu čerpány převážně z písemné pozůstalosti původce.

- ESCALES, Richard: *Nitrosprengstoffe*, Radolfzell: SurvivalPress 2003 (Faksimile der Ausg. Leipzig 1915), s. 232-233.
- MANDLEROVÁ, Jana: *K otázce finančních zdrojů zakládajících činnost a existenci Národohospodářského ústavu při ČAVU*, in: Studie a články k dějinám vědy a vědeckých institucí, Práce z Archivu akademie věd, řada A, svazek 7, Praha 2002, s. 237-269
- TÁŽ: *Národohospodářský ústav při České akademii věd a umění po druhé světové válce do roku 1954*, in: Věda v Československu 1945-1953. Sborník z konference 18. – 19. 11. 1998, 1999, s. 149-165.
- TÁŽ: *Vznik a vývoj Národohospodářského ústavu při České akademii věd v letech 1907-1918*, in: Postátňování, profesionalizace a mecenášství ve vědě českých zemí 1860-1945, Studie z dějin techniky 2, Praha 1996, s. 9-23.
- Pamětní spis o čtyřicetiletém trvání Spolku architektů a inženýrů v království českém 1865-1905*, Praha 1905.
- Rozloučení Prahy s dr. H. Karlíkem*, Národní listy ze 14. 1. 1927, s. 1-2.
- STOCKÝ, Josef: *Jubilejní památník Spolku architektů a inženýrů v Čechách 1865-1925*, Praha 1925.
- Výroční zpráva o činnosti Zemského spolku pro léčbu a výchovu mrzáků v království Českém Jedličkova ústavu pro zmrzačené a Školy pro vojíny-invalidy v Praze 1915 a 1916*. Zemský spolek pro léčbu mrzáků v království Českém v Praze, Praha 1917
- Zprávy o činnosti Jedličkova ústavu pro zmrzačené*. Zemský spolek pro léčbu a výchovu mrzáků v Praze, Praha 1918-1948.
- URBAN, Otto: *Zprávy živnostenských inspektorů jako pramen hospodářských a sociálních dějin*, AUC, Phil. et His. 3, Studia historica 19, 1979, s. 63-128.
- ŽENATÝ, Emil: *Šedesát let činnosti Spolku československých inženýrů 1865-1925*, Praha 1925.
- ŽUK, A. B.: *Pušky a samopaly*, Praha: Naše vojsko, 1992, s. 47-49.

i. č.	signatura	obsah	ks.	datace	ukl. j.
I.		<u>ŽIVOTOPISNÝ MATERIÁL</u>			1
I. a)		<u>Osobní doklady, diplomy, legitimace</u>			1
1	I. a)	Křestní list (duplikát).	1	1897	1
2	I. a)	Národní hlavní škola v Písku: Školní zpráva o čtvrtletním prospěchu.	3	1872-1873	1
3	I. a)	Vyšší reálná škola v Písku (Oberrealschule in Pisek): vysvědčení I.-VII. třída, maturitní vysvědčení. (2 dvojlisty)	15	1874-1880	1
4	I. a)	Vysoká škola technická ve Vídni (k. k. Technische Hochschule in Wien): potvrzení o imatrikulaci, výkaz o studiu, osvědčení o složení zkoušek.	17	1880-1885	1
5	I. a)	Zkušební komise pro jednorroční dobrovolníky: výtah ze zkušebního protokolu.	1	1884	1
6	I. a)	Záznam o průběhu povinné vojenské služby.	1	1884-1893	1
7	I. a)	Potvrzení ministerstva zeměbrany o propuštění J. J. z aktivní vojenské služby (Landeswehr Batalion Pilsen Nr. 35 = pluk řadové pěchoty Plzeň č. 35) do zálohy v hodnosti poručíka z důvodu splnění povinné vojenské služby.	1	1892-1893	1
8	I. a)	Oddací list (1 duplikát, 2 úředně ověřené kopie)	3	1894-1940	1
9	I. a)	Jmenování do funkcí a odvolání z funkcí: Živnostenský inspektorát Plzeň, Olomouc, Děčín, Praha; Ministerstvo sociální péče Republiky československé (jmenovací dekrety, doklady o finančním zařazení a o složení služební přísahy).	34	1888-1918	1
10	I. a)	Potvrzení o bývalém zaměstnaneckém poměru (firma: Haloxylinfabrik in Chrast; Wohanka and Co.)	4	1888-1889	1
11	I. a)	Služební výkaz (1 originál, 1 prostý opis).	2	1889-1918	1
12	I. a)	Písemnosti týkající se pensionování Ing. Josefa Jareše (podmínky pensionování, vyrozumění o pensionování, vyměření výslužného, odpočivného a drahotní, mimořádné a nouzové výpomoci).	7	1904-1930	1
13	I. a)	Potvrzení o udělení rakouského císařského Řádu železné koruny III. třídy (österr. kais. Orden der eisernen Krone III. Klasse).	1	1908	1
14	I. a)	Poslední vůle Ing. Josefa Jareše z 19. 3. 1945 s dovětkem sepsaným 13. 2. 1947 (2 fotokopie po 4 listech).	2	1945-1947	1
15	I. a)	Úmrtní oznámení. Přiloženo Hlášení úmrtí Ministerstvu ochrany práce a sociální péče ze 4. 4. 1947.	2	1947	1
I. c)		<u>Autobiografie, paměti, deníky</u>			1
16	I. c)	Moje vzpomínky. Koncept. 32 stran strojopisu. Přiložena strojopisná kopie téhož (32 stran) spolu s dopisem z 6. 10. 1947, který odeslalo presidium Národohospodářského ústavu při ČAVU Vojtěchu Jarešovi, jenž danému ústavu zapůjčil zmiňovanou kopii otcových pamětí.	3	1940-1947	1
17	I. c)	Záznam na paměť mého rozchodu s Dr. Jelenem (zeť) v srpnu 1940. 3 strany strojopisu.	1	1940	1
I. d)		<u>Hospodářské a majetkové záležitosti původce fondu</u>			1
18	I. d)	Dokumenty týkající se cenných papírů uložených jako depositum v Živnostenské bance, expositura Poděbrady, Zn. Pa: Doklady o složení peněz v pokladně Živnostenské banky za účelem zakoupení cenných papírů (9 ks); Doklad o zaplacení depotního poplatku za II. pololetí roku 1941 (1 ks); Záznam o deponování cenných papírů u Živnostenské banky (1 ks); Přihlášení cizozemských cenných papírů (2 ks); Potvrzení o vyplacení záloh na dividendy	45	1941-1946	1

z cenných papírů deponovaných u Živnostenské banky za léta 1942 a 1943 (13 ks); Výpis z účtu cenných papírů (3 ks); Oznámení o připsání hodnoty sdružených stavebních losů deponovaných u Živnostenské banky, které byly taženy v umořovacím tahu, ve prospěch individuálního depotního účtu J.J. (2 ks); Přihlášení cenných papírů podle dekretu prezidenta republiky č. 95/1945 (3 ks); Uvolnění vkladní knížky fol. 486 č. 329135 vydané na jméno Jaroslava Jarešová (5 ks); Doklad o převodu cenných papírů deponovaných v exposituře Živnostenské banky v Poděbradech do centrály Živnostenské banky v Praze. Příložen zmocnění k libovolné úschově vystavení J. J. ve prospěch Živnostenské banky (3 ks); Korespondence (3/0): Oznámení o možnosti postoupit na základě vládního nařízení č. 136 z 19. 5. 1943 cenné papíry deponované u peněžních ústavů bez zmocnění ukladatele ke sběrné úschově Národní bankce pro Čechy a Moravu v Praze, Informace o účtu č. 2036 - Logia, akciová továrna na učebné a lékařské pomůcky, Vymáhání dlužných pohledávek za rok 1945 a 1946.

19	I. d)	Výstřížek z blíže neurčených novin zachycující stav akcií na Pražské burse dne 31. 12. 1943.	1	Nedatováno	1
20	I. d)	Doklady k depotnímu účtu č. 26 660 (Živnostenská banka, Praha): Oznámení o zřízení depotního účtu č. 26 660. Příložený 2 výstisky všeobecných podmínek spojených s vedením depotního účtu a 1 depotní sazebník (4 ks); Účet za zřízení depotního účtu č. 26 660 (2 ks).	6	1946	1
21	I. d)	Dokumenty související s hrazením výloh spojených s pobytem J. J. v léčebném sanatoriu MUDr. Vladimíra Borůvky: Žádost o uvolnění vázaného vkladu v Živnostenské bance; Potvrzení o přiznání příspěvku z Léčebného fondu veřejných zaměstnanců k úhradě léčebných výloh; Potvrzení o uvolnění části vázaného vkladu v Živnostenské bance za účelem hrazení léčebných výloh; Doklad o převedení peněžní částky z vázaného vkladu v Živnostenské bance na účet sanatoria MUDr. Vladimíra Borůvky.	4	1946	1
22	I. d)	Přiznání k dávce z majetku a majetkového přírůstku: Dávka z majetku a přírůstku podle zákona č. 134/1946 Sb. (brožura, 19 stran); Klíč k výpočtu dávky z majetku a majetkového přírůstku (1 list); Oznámení berní správě v Poděbradech o podání v záležitosti daňové amnestie předloženém na berní správě v Praze (1 originál: 3 listy, 1 rukopisný koncept: 1 list); Potvrzení o předložení podání týkající se daňové amnestie na berní správě v Poděbradech (1ks), příložen 1 podací lístek; Seznam cenných papírů s uvedením druhu a hodnoty k 1. 1. 1939 a 15. 11. 1945, odůvodněním změny a celkové hodnoty přírůstku a úbytku (1 list) + 2 listy rukopisných poznámek týkající se téhož; Žádost o potvrzení přihlášení vkladní knížky fol. 486, č. 329135 znějící na jméno Jaroslava Jarešová, berní správě v Poděbradech k dávce z majetku a majetkového přírůstku (1 list); Žádost o zaplacení vypočtené dávky z majetku a majetkového přírůstku z vázaného vkladu č. 5070 (1 list); Vysvětlivky k vložce D Přihlášky majetku II (3 listy); Výpis ze šekového účtu č. 153.58, Poštovní spořitelna v Praze (1 list); Oběžník Poštovní spořitelny informující o možnostech zaplacení dávky z majetku a majetkového přírůstku (1 list); Soupis čísel cenných papírů dle vládního nařízení č. 324/1940 Sb. (1 list rukopisných poznámek),	14	1946-1947	1
23	I. d)	Výúčtování hmotné výpomoci dětem. 1 list.	1	Nedatováno	1
	II.	<u>KORESPONDENCE</u>			1
	II. a)	<u>Korespondence rodinná</u>			1
24	II. a)	Jareš Vojtěch, syn (0/34)	34	1940-1945	1

i. č.	signatura	obsah	ks.	datace	ukl. j.
25	II. a)	Rodina Vojtěcha Jareše, syna (0/14)	14	1940-1945	1
26	II. a)	Jarešová Františka, snacha (0/1)	1	1944	1
27	II. a)	Riegrová Eliška roz. Jarešová, dcera (0/1)	1	1944	1
	II. b)	<u>Korespondence osobní s jednotlivci</u>			1
28	II. b)	Hasa František (1/0)	1	1943	1
29	II. b)	Muhl F. (0/1)	1	1904	1
	II. c)	<u>Korespondence institucionální</u>			1
30	II. c)	České místodržitelství (k. k. Statthaltereie in Böhmen) 10/0	10	1901-1912	1
31	II. c)	Moravské místodržitelství (k. k. Statthaltereie für Mähren) 1/0	1	1893	1
32	II. c)	Obecní rada královského hlavního města Olomouc (Gemeinderath der kgl. Hauptstadt in Olmütz) 1/0	1	1896	1
33	II. c)	Obchodní a živnostenská komora v Olomouci (Handels- und Gewerbekammer in Olmütz) 1/0	1	1896	1
34	II. c)	Okresní hejtmanství Holešov (Bezirkshauptmanschaft Holleschau) 1/0	1	1896	1
35	II. c)	Okresní hejtmanství Litovel (Bezirkshauptmanschaft Littau) 1/0	1	1896	1
36	II. c)	Společenstvo živností stavebních v Olomouci (Genossenschaft der Baugewerbe in Olmütz) 1/0	1	1895	1
37	II. c)	Ústav pro zvelebování živností, Technologické průmyslové museum obchodní a živnostenské komory v Praze (1/0)	1	1902	1
38	II. c)	Ústřední hospodářská společnost pro království České (1/0)	1	1909	1
39	II. c)	Živnostenský inspektorát Olomouc (1/0)	1	1896	1
	II. e)	<u>Původcem vyčleněné konvoluty</u>			1
40	II. e)	Pohlednice a korespondenční lístky: Jareš, Vojtěch + rodina (0/24).	24	1937-1945	1
	III.	<u>VĚDECKÁ, ODBORNÁ A LITERÁRNÍ ČINNOST</u>			1
	III. b)	<u>Přednášky, projevy, proslovy, řeči a referáty</u>			1
41	III. b)	Posmrtná vzpomínky na Dr. Josefa Jana Friče (1861-1945), presidenta Národohospodářského ústavu (1927-1945) určená pro výroční zprávu ústavu. 7 stran strojopisu.	1	1945	1
59	III. b)	O technickém muzeu československém. Projev pronesený u příležitosti zakoupení pozemku pro novou budovu muzea na Letné 4. 10. 1929. 3 strany strojopisu (2x) a 1 gramofonová deska.	3	1929	1
	V.	<u>ILUSTRAČNÍ MATERIÁL O PŮVODCI FONDU</u>			1
	V. a)	<u>Fotografie a vyobrazení původce</u>			1
	V. a)	<u>Jedličkův ústav pro zmrzačelé</u>			1

i. č.	signatura	obsah	ks.	datace	ukl. j.
42	V. a)	President republiky na návštěvě v Jedličkově ústavu pro zmrzačelé podává ruku místopředsedovi ústavu Ing. Josefu Jarešovi.	1	Nedatováno	1
43	V. a)	Představenstvo Jedličkova ústavu pro zmrzačelé s MUDr. Rudolfem Jedličkou.	1	Nedatováno (před 1926)	1
	V. a)	Národohospodářský ústav při ČAVU			1
44	V. a)	Pohřeb dr. Tech. h. c. Ing. Hanuše Karlíka dne 13. 1. 1927. Chrám sv. Mikuláše na Malostranském náměstí v Praze.	1	1927	1
45	V. a)	Odevzdání Ceny dr. Hanuše Karlíka Adolfu Prokúpkovi (1868-1934) v Poděbradech dne 23. 3. 1933.	3	1933	1
	V. a)	Technické museum			1
46		Slyšení u presidenta republiky v záležitosti novostavby Technického musea dne 10. 2. 1926. Přítomni ing. J. Jareš, dr. H. Karlík, prof. Dr. A. Čenský, ing. Člupek, ing. Mölzer.	1	1926	1
47	V. a)	Valná schůze Technického musea dne 7. 4. 1938. Přítomni mj. Ing. Josef Jareš, Dr. Čenský, Ing. Člupek a Jan Klepl.	1	1938	1
	V. a)	Ostatní			1
48	V. a)	Josef Jareš na podzimním honu v Oujezdci dne 22. 9. 1929.	2	1929	1
49	V. a)	Josef Jareš na podzimním honu v Chýnově dne 17. 11. 1929.	2	1929	1
50	V. a)	Josef Jareš na podzimním honu, Kopeč Netřeba, 8. 12. 1929.	1	1929	1
51	V. a)	Josef Jareš s rodinou. Lázně Poděbrady, Praha.	5	1933-1941	1
52	V. a)	Skupinové foto s lázeňskými hosty na Mlýnské kolonádě v Karlových Varech.	1	Nedatováno	1
53	V. a)	Josef Jareš na blíže neurčeném podzimním honu.	1	Nedatováno	1
	V. b)	<u>Vzpomínky</u>			1
54	V. b)	Nedatovaný anonymní životopisný medailonek Ing. Josefa Jareše. 1 strana strojopisu.	1	Nedatováno	1
	VI.	<u>PÍSEMNOTI TÝKAJÍCÍ SE RODINNÝCH PŘÍSLUŠNÍKŮ PŮVODCE</u>			1
	VI. a)	<u>Jareš Josef (otec)</u>			1
55	VI. a)	Křestní list (ověřený opis).	1	1859	1
56	VI. a)	Úmrtní list (originál).	1	1914	1
	VI. b)	<u>Jareš Vojtěch (syn)</u>			1
57	VI. b)	Pohlednice zaslaná Vojtěchu Jarešovi dne 10. 7. 1922 dr. Josefem Janatou.	1	1922	1
	VI. c)	<u>Jarešová Jaroslava, roz. Vašíček (manželka)</u>			1
58	VI. c)	Úmrtní oznámení. Přiložen děkovný lístek za projevení soustrasti.	2	1934	1

Název: Ing. Josef Jareš (8. 8. 1861 – 21. 3. 1947)

Časové rozmezí: 1872-1947

Počet evidenčních jednotek: 4 rukopisy 1940-1947, 20 fotografie pozitivy 1926-1941, 1 karton 1872-1946

Počet inventárních jednotek: 59

Rozsah: 0,1 bm

Stav ke dni: 2. 5. 2008

Zpracoval: Romana Kmochová

Sestavil archivní pomůcku: Romana Kmochová

Počet stran archivní pomůcky: 13

Schválil archivní pomůcku: 2. 5. 2008, PhDr. Jan Hozák

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012-2013.

datum provedení GI: 18. 9. 2013

výčet ověřených a nově zjištěných evidenčních jednotek:

-úřední knihy a rukopisy – rukopisy: 3 (1941-1947), inv. č. 16-17, 54

-kartony: 1 (1872-1947)

-fotografické archiválie: fotografie na papírové podložce: 20 (1926-1941), inv. č. 42-53

-zvukové archiválie: zvukové záznamy (díla) na gd: 1 (1929), inv. č. 59

-celkový počet (dílčích) evidenčních jednotek: 25